

NOTA INFORMATIVĂ
la proiectul hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea
proiectului de lege pentru modificarea Legii nr. 283/2003
privind activitatea particulară de detectiv și de pază

1. Denumirea autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului

Proiectul hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea proiectului de lege pentru modificarea Legii nr. 283/2003 cu privire la activitatea particulară de detectiv și de pază a fost elaborat de către Ministerul Afacerilor Interne.

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului de act normativ și finalitățile urmărite

Proiectul de lege fost elaborat în scopul executării prevederilor Hotărârii Curții Constituționale nr. 11/2023 „Privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din art. 22¹ alin. (1) lit. c) și a art. 27³ lit. d) din Legea nr. 283/2003 privind activitatea particulară de detectiv și de pază (interdicția angajării în organizațiile de pază particulară a persoanelor condamnate pentru comiterea unor infracțiuni cu intenție)”.
Astfel, potrivit art. 22¹ alin. (1) lit. c), una dintre condițiile de autorizare a activității particulare de pază o constituie încadrarea în activitatea particulară de pază doar a persoanelor care nu au fost condamnate pentru comiterea unor infracțiuni cu intenție.

Respectiv, conform art. 27³ lit. d), este interzisă încadrarea în activitatea subdiviziunilor de pază internă a persoanelor care au fost condamnate pentru infracțiuni comise cu intenție.

Cu alte cuvinte, normele date stabilesc în mod cert că, este interzisă angajarea în organizațiile de pază particulară a persoanelor condamnate pentru comiterea unor infracțiuni intenționate, iar companiile de pază particulare sunt obligate să concedieze astfel de persoane, în cazul în care la data angajării nu a fost cunoscut faptul condamnării.

Pe cale de consecință, în urma înaintării Sesizării nr. 39g/2023, Curtea Constituțională a declarat neconstituționale prevederile art. 22¹ alin. (1) lit. c) și art. 27³ lit. d) din Legea nr. 283/2003 privind activitatea particulară de detectiv și de pază.

Suplimentar, pentru evitarea normelor contradictorii, s-a constatat stringența modificării inclusiv a art. 18¹ lit. e), art. 20 alin. (1) lit. a), art. 22 alin. (3) din Legea nr. 283/2003 care, la fel prevăd interdicția de a activa în activitatea particulară de detectiv și de pază pentru persoanele care au fost condamnate pentru comiterea infracțiunilor săvârșite cu intenție.

Consecvent, s-a remarcat că normele supuse controlului de constituționalitate vizează doar condamnările pentru infracțiuni comise cu intenție, astfel legea nu distinge faptele în funcție de gravitatea sau de valoarea socială lezată.

Așadar, interdicția operează și în privința persoanelor care au comis infracțiuni ușoare sau pentru infracțiuni care lezează valori sociale care, aparent, nu au vreo tangență cu activitatea organizațiilor de pază.

Totodată, restricția se aplică indiferent de faptul dacă persoana a fost reabilitată printr-o hotărâre judecătorească sau îi sunt incidente efectele reabilitării de drept, în speță s-au stins antecedentele penale.

Se comunică că reabilitarea este mijlocul legal prin care fostul condamnat este pe deplin integrat pe plan juridic în societate. Totodată, ca măsură de politică penală, reabilitarea urmărește să stimuleze efortul de reintegrare socială a fostului condamnat, prin repunerea acestuia în deplinătatea drepturilor politice și social-economice.

În context, art. 111 alin. (3) din Codul penal nr. 985/2002 prevede faptul că stingerea antecedentelor penale anulează toate incapacitățile și decăderile din drepturi legate de antecedentele penale, adică a consecințelor juridice nefavorabile legate de condamnarea sau tragerea la răspundere penală a persoanei.

Mai mult ca atât, se afirmă că Codul penal prevede drept sancțiune pentru persoana fizică privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate, iar pentru persoana juridică – privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate, având practic scop similar ca prevederile art. 22¹ alin. (1) lit. c) și art. 27³ lit. d) din Legea nr. 283/2003.

Deci, reieșind din prevederile Codului penal nr. 985/2002, nu este rațional ca persoana care a săvârșit o faptă penală să suporte consecințele acesteia pentru întreg restul vieții or, în asemenea circumstanțe ar fi inoportună instituția reabilitării în legislația penală sau reglementarea sancțiunii pentru persoanele fizice și juridice de a fi private de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate. În această conjunctură, persoana nu și-ar recupera statutul și reputația anterioară niciodată, indiferent de faptul că condamnarea a dobândit forță de *res judicata*. În speță, interzicerea perpetuă a desfășurării unei activități din cauza condamnării, provoacă prejudicii morale și materiale importante (Luchaninova împotriva Ucrainei, pct. 46-50).

Subsidiar, corespunzător celor relatate, se constată existența a două seturi de proceduri prin care se repetă aplicarea a două pedepse pentru una și aceeași faptă, contrară principiului *non bis in idem*. Se precizează că, indiferent de faptul că persoana a suportat deja consecințele unei pedepse penale și îi sunt incidente efectele reabilitării, aceasta este nevoită să suporte sarcina noii pedepse impuse prin textul Legii nr. 283/2003 la art. 22¹ alin. (1) lit. c) și art. 27³ lit. d).

Spre exemplu, în cauza Thlimmenos împotriva Greciei, Curtea Europeană pentru Drepturile Omului a precizat că interzicerea unei persoane de a activa în calitate de contabil în situația în care a fost anterior condamnat pentru o infracțiune, este o încălcare gravă a principiului *non bis in idem*. Curtea a considerat că dreptul de a nu suferi vreo discriminare este încălcat și atunci când, fără nici o justificare rezonabilă și obiectivă, un stat aplică un tratament diferit persoanelor care se află în situații sensibil diferite. În principiu, Curtea admite că statele au interes legitim de a exclude anumiți delicvenți de la exercitarea unei profesii, însă aceasta nu trebuie să fie disproporționată și inechitabilă.

Astfel, Curtea Europeană pentru Drepturile Omului a sancționat în mod constant statele în cazurile în care acestea instituiau interdicții generale, care nu permiteau efectuarea testului proporționalității în cazuri individuale (Chocholac împotriva Slovaciei, § 76). Absența unor criterii de apreciere la nivel legislativ, dar și în procesul examinării faptelor într-un caz particular cu privire la o chestiune importantă pentru

reclamant face imposibilă asigurarea unui echilibru corect între interesele publice și private puse în balanță (Chocholac împotriva Slovaciei, § 77).

În reflecția dezideratelor menționate supra și în coroborare cu circumstanțele invocate în Hotărârea Curții Constituționale nr. 11/2023, se denotă faptul că nu este neobișnuit ca legiuitorul să stabilească anumite condiții juridice pentru practicarea unor activități, *per a contrario*, aceste condiții trebuie să fie proporționale și necesare atunci când sunt determinate de specificul unei profesii, care datorită exigențelor sporite față de calitățile fizice și psihice ale persoanei servește ca măsură de optimizare a utilizării forței de muncă în anumite sectoare de activitate.

Acest fapt nu presupune doar că scopurile urmărite și mijloacele utilizate de lege pentru a le realiza ar trebui să fie, în esență, complementare și legate din punct de vedere temporal, ci și că posibilele consecințe ale instituirii unor condiții juridice de o asemenea manieră, ar trebui să fie proporționale și previzibile pentru persoanele afectate. (Marea Cameră, A și B. împotriva Norvegiei, § 130).

Exempli gratia, legislatorul a oferit un regim mai atenuat în cazul infracțiunilor comise în trecut de candidații care solicită accesul într-o anumită profesie. Respectiv, art. 13 lit. f) din Legea nr. 288/2016 privind funcționarul public cu statut special din cadrul Ministerului Afacerilor Interne stabilește că în funcțiile publice cu statut special din cadrul Ministerului Afacerilor Interne nu pot fi angajate persoanele care au antecedente penale.

Astfel, nu se poate identifica vreun motiv rezonabil care justifică abordarea legislativă diferită în cazul persoanelor care tind să se angajeze în companiile particulare de pază.

3. Descrierea gradului de compatibilitate pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene

Proiectul nu are drept scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene.

4. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Actualmente, până la emiterea Hotărârii Curții Constituționale nr. 11/2023 „Privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din art. 22¹ alin. (1) lit. c) și a art. 27³ lit. d) din Legea nr. 283/2003 privind activitatea particulară de detectiv și de pază”, nu puteau activa în organizațiile de pază particulară persoanele condamnate pentru comiterea cu intenție a unor infracțiuni.

Totodată, în eventualitatea în care o astfel de persoană era angajată într-o astfel de organizație, aceasta din urmă era concediată fără vehemență.

Subsecvent, potrivit pct. 3 din Dispozitivul Hotărârii Curții Constituționale nr. 11/2023, până la modificarea Legii nr. 283/2003, cerința lipsei unei condamnări anterioare pentru angajarea în organizațiile de pază particulară se va referi doar la persoanele care au antecedente penale.

Astfel, pentru executarea prevederilor hotărârii prenotate, Legea nr. 283/2003 se modifică după cum urmează.

Deci, proiectul prevede excluderea textului „ – nu au fost condamnate pentru infracțiuni săvârșite cu intenție, conform unei hotărâri judecătorești definitive;” din

articolul 22¹ alineatul (1) litera c) din Legea nr. 283/2003 privind activitatea particulară de detectiv și de pază.

Respectiv, articolul 22¹ alineatul (1) litera c) se va completa cu textul „ – nu au antecedente penale.”.

În aceste circumstanțe, vor putea fi încadrate în activitatea particulară de pază doar persoanele care nu au antecedente penale.

Suplimentar, pentru excluderea tuturor divergențelor, art. 27³ lit. d) se abrogă.

Subsidiar, intervine necesitatea completării art. 27³ cu litera f) cu următorul cuprins:

„f) are antecedente penale.”.

Modificările efectuate vor permite persoanelor, care au comis fapte penale, iar ulterior au fost reabilitate atât de drept, cât și de fapt, să poată practica activitatea de detectiv și de pază, fără anumite restricții.

Totodată, pentru evitarea normelor contradictorii, s-a constatat stringența modificării inclusiv a art. 18¹ lit. e) care prevede faptul că este în drept să desfășoare activitatea particulară de detectiv și de pază persoana care nu a fost condamnată pentru infracțiuni săvârșite cu intenție, conform unei sentințe judecătorești definitive.

Astfel, textul „nu a fost condamnată pentru infracțiuni săvârșite cu intenție, conform unei sentințe judecătorești definitive;” se va substitui cu textul „nu are antecedente penale;”.

La fel, se atestă necesitatea completării art. 20 alin. (1) lit. a) cu dispoziția potrivit căreia, drept temei pentru retragerea sau suspendarea confirmării pentru activitatea particulară de detectiv servește prezența antecedentelor penale.

Subsidiar, art. 22 alin. (3) reglementează faptul că pot fi conducători ai organizațiilor particulare de pază cetățenii Republicii Moldova domiciliați în țară care au împlinit vârsta de 21 de ani, posedă studii superioare, certificat de absolvire a cursurilor de calificare, organizate de Ministerul Afacerilor Interne, nu se află la evidență la medicul narcolog sau psihiatru, nu încalcă sistematic ordinea publică și nu au fost condamnați pentru infracțiune săvârșită cu intenție.

În reflecția conjuncturii redată, pentru eradicarea divergențelor, textul „condamnați pentru infracțiune săvârșită cu intenție” se va substitui cu textul „antecedente penale”.

5. Fundamentarea economica-financiară

Pentru implementarea proiectului actului normativ nu sunt necesare surse financiare bugetare.

6. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare

Proiectul de lege are ca obiect modificarea Legii nr. 283/2003 privind activitatea particulară de detectiv și de pază, respectiv, în conformitate cu art. 64 alin. (1) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, modificările propuse în proiect se încorporează, de la data intrării în vigoare a dispozițiilor de modificare, în actele normative de bază la care se referă.

7. Avizarea și consultarea publică a proiectului

Proiectul de lege urmează a fi supus avizării și consultării publice în conformitate cu prevederile Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative și ale Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional.

8. Constatările expertizei anticorupție

Proiectul urmează a fi supus expertizei anticorupție.

9. Constatările expertizei de compatibilitate

Proiectul nu necesită o expertiză de compatibilitate.

10. Constatările expertizei juridice

Proiectul urmează a fi supus expertizei juridice.

11. Constatările altor expertize

Alte expertize nu sunt necesare.

Ministru al afacerilor interne

Adrian EFROS